

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Gloria Lizundia Echaluze

*Eibar, Gipuzkoa
(1912-2007)*

Aurkibidea

Biografia

Gloriaren familian denak liberalak, errepublikarrak ziren. Ama, Benigna Victoria, Madridera joan zen Azañaren hitzaldia entzutera, "azañista" zen. Tomas Etxaluze kazetaria Gloriaren osaba zen. Astigarraga tenorea ere osaba zuen. Alcalá Zamora Eibarrera etorri zenean, Gloria kalez-kale joan zen berarekin. Gerra Zibila hasi zenean, ama kartzelara sartu zuten, lau urtez. Santanderren egon ziren sasoi hartan. Ama, rekadista bezela lan egiten zuen; ondoren Gloria hasi zen eginkizun horretan.

Zintak

AB-260

- **Proiektua:** Egoibarra - Eibartarren Ahotan
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar - Sarasua Aranberri, Asier
- **Data:** 2001-01-11
- **Iraupena:** 69 min
- **Euskarria:** Hi8

Pasarteak

1. Astigarraga tenorea, gerora Eibarko serenoen nagusi izan zen

- **Erref:** AB-260/004
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 00:02:22. **Bukatu:** 00:04:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Astigarraga tenorea, oso ezaguna herrian. Tenore izateari laga eta serenoen nagusi izan zen Eibarren. Maria Cristina erreginak ordaindu zizkion tenore ikasketak. Serenoen zeregina zein izaten zen (kaleak zaindu, portaletako giltzak ere izaten zituzten...).

2. Tomas Etxaluze eta Fermín Calbeton

- **Erref:** AB-260/005
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:04:16. **Bukatu:** 00:06:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Pertsonai ezagunak Eibarren. Tomas Etxaluze, eibartar kazetari ezaguna zen. Kanpoko pertsonai garrantzitsuekin harreman estua zuen. Herriaren alde lan asko egindakoa (langabezian zeuden eibartarrak Arrateko bidea egin zezaten ahalegin ugari egin zituen). Tomas Etxaluze eta Fermín Calbeton sarritan joaten ziren Olarreagara zarbo-ezkailoak jatera. Madrilera joan zeneko anekdota. Pentsaera liberalekoak ziren biak.

3. Etxaluzetarrak, ideia liberalekoak

- **Erref:** AB-260/007
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:07:07. **Bukatu:** 00:08:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Tomas Etxaluze, kazetari ezaguna Eibar eta inguruan. Oso telefono gutxi zeuden garaian, "Aquí yo" esanez hartzen zuen telefonoa. Gloriaren familian denak liberalak ziren, errepublikanoak. Ama Madrilera joan zen behin Azañaren hitzaldi bat entzutera. Aita Elgoibarko baserri batekoa; ideia liberalak zituen.

4. Giro politikoa Eibarren

- **Erref:** AB-260/008
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:08:40. **Bukatu:** 00:09:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Alderdien egoitzak

Laburpena:

Giro politikoa Eibarren. Sozialistak; errepublikanoak nagusi. Centro Republicano-a Kalbetoi kalean egon zen.

5. Kalamuako Tomas Meabe aterpetxea

- **Erref:** AB-260/009
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:09:36. **Bukatu:** 00:11:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza

Laburpena:

Sozialistek Kalamuan "Tomas Meabe" aterpetxea eraiki zuten; nolakoa zen. Asteburu eta jai egunetan jende asko gerturatzen zen bertara. Fonografoa ere bazuten bertan. Gerra Zibilean suntsituta geratu zen aterpetxea. Gerraren inguruko aipamenak.

6. Eibarko zineak: Sal3n Teatro; Rialto eta Cine Kruzeta

- **Erref:** AB-260/010
- **Iraupena:** 0:05:01. **Hasi:** 00:11:18. **Bukatu:** 00:16:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

Zineak Eibarren: Sal3n Teatro; Rialto eta Cine Cruceta. Noche-neko kafetegia. Untzaga plazan, kioskoa zegoen. Dantzaldiak egiten zituzten bertan. Rialtora ere dantzan egitera joaten ziren. Zinera noiz joaten ziren; pelikulak kapituloka botatzen zituzten. Kruzetaneke zinea nolakoa zen; azalpen sakonak.

7. Eibarko zineak: "Pabell3n Alfonso XIII"

- **Erref:** AB-260/011
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:16:19. **Bukatu:** 00:18:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Untzagan zegoen Pabiloian ere zinea ematen zuten. Pelikula hasi artean jendea abesten egoten zen. Pabiloi hutsa zen, jarlekuak atzeraino eta kanpoan musika jotzen organotxo bat. Kruzetaneke zinea, oso polita.

8. Giro politikoa Eibarren

- **Erref:** AB-260/013
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:19:19. **Bukatu:** 00:20:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Goitarrak eta behetarrak. Politika giroa Eibarren. Kruzetaneke zinea. Dotorea; kategoria handikoa. Periko kruzeta oso gizon ezaguna; zorrotza, zuzena.

9. Alcal3 Zamora Eibarren

- **Erref:** AB-260/014
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:20:39. **Bukatu:** 00:22:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Politika » Gerra aurrea » 1931-1936: II. Errepublika

Laburpena:

II Errepublika aldarrikatu zeneko eguna ondo gogoratzen du. Alcala Zamora Eibarrera etorri zenean Star pistola bat erregalatu zitzaion eta jai handia egin zen. Gloriak lepokoa galdu zuen Untzagan. Errepublika garaia oso laburra izan zen. Egun hartako anekdota polita kontatzen du.

10. Benigna Etxaluze, Eibarko lehenengo rekadista

- **Erref:** AB-260/017
- **Iraupena:** 0:03:46. **Hasi:** 00:27:52. **Bukatu:** 00:31:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Gloriaren ama (Benigna Victoria) izan zen lehenengo rekadista; gerora Gloria ere hasi zen lan horretan eta ezkondu ondoren senarra. Enkargu guztiak Bilbotik ekartzen zituzten: telak, zapatak, loteria... Trenz egiten zituzten Bilborako joan-etorri guztiak.

11. Errepublika aldarrikatu zeneko eguna

- **Erref:** AB-260/022
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:37:32. **Bukatu:** 00:39:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurrea » 1931-1936: II. Errepublika

Laburpena:

<p>Ama Bilbotik arratsaldean iritsi zen, Errepublika aldarrikatu zela esanez. Oraindik konfirmazioarik ez zegoen. Plaza Alfonso XIII; izen-aldaketa.</p>

12. Errepublikaren aldeko manifestapena

- **Erref:** AB-260/023
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:39:20. **Bukatu:** 00:40:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurrea » 1931-1936: II. Errepublika

Laburpena:

Errepublikaren aldeko manifestapena. Bandera errepublikarra, Centro Republikanotik atera zuten.

13. Errepublika garaiko pertsonai ezagunak Eibarren; giro politikoa

- **Erref:** AB-260/026
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 00:42:29. **Bukatu:** 00:44:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Errepublikara garaiko pertsonaia ezagunak Eibarren: Alejandro Telleria, Marcelino Baskaran... Eibarren sozialistak ziren nagusi sasoi hartan, errepublikanoak eta abertzaleak baino gehiago. Casa del Pueblo-a zelakoa zen. Alderdien arteko gatazkarik ez; alderdi guztietakoak lagunak ziren, ez zegoen beraien arteko borrokarik.

14. Amari zergatik ipini zioten "Benigna Victoria" izena

- **Erref:** AB-260/031
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 00:50:01. **Bukatu:** 00:50:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Amari zergatik ipini zioten "Benigna Victoria" izena. Vicente Billar zen orduko medikoa, eta harek ipini zion izena.

15. Alcala Zamora Eibarren

- **Erref:** AB-260/032
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:50:44. **Bukatu:** 00:52:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Errepublikanoak

Laburpena:

Alcala Zamora Eibarrera etorri zeneko eguna. Gloria, Alcala Zamoraren ondoan ibili zen pasioan. Gurasoak ideia liberalekoak.

16. Azañaren hitzaldi batera Madrilera

- **Erref:** AB-260/034
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:53:19. **Bukatu:** 00:54:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Emakumeak politikan

Laburpena:

Ama Azañaren jarraitzailea zen, "azañista" eta Madrilera joan zen hitzaldi bat entzuterara, aita etxean lagata.

17. Eibar, "demonixuen herrixa"

- **Erref:** AB-260/035

- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:54:24. **Bukatu:** 00:55:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erljioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Beste batzuk
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:

Eibarko herriak izen txarra zuen inguruko herrietan; "demonixuen herrixa" zela uste zuten. Erljioa eta Eibar (sozialismoa, eliza, hileta zibilak...). Oñatitik neskame etorritako neska batzuk kongregaziotik bota zituzten Eibarrera etortzeagatik.

18. Entierro zibilak Eibarren

- **Erref:** AB-260/039
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 00:58:08. **Bukatu:** 00:59:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak

Laburpena:

Eibar eta erljioa. Entierro zibilak ez zeuden oso ongi ikusita garai batean.

19. Erderaz hitz egitea jende aberatsen kontua

- **Erref:** AB-260/040
- **Iraupena:** 0:02:23. **Hasi:** 00:59:01. **Bukatu:** 01:01:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Eibarren euskaraz besterik ez zen egiten; erdaraz jakin ere ez. Bilbon ikasi zuten erdaraz; han dena erdaraz egiten zen. Gaztetan euskaraz egiten zuten lagunaren artean, baina erdaraz ikasi zutenean, erdarako joera gehiago.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-04-03

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com